

**Kugbɔnku kùà Pɔl kɛlɛ' kɪ dɛ'
Efɛs
yaab nnɔ
Nà wɔngɛh Kugbɔnku kuu tɛ
ma bo**

Pɔl kɛlɛ' kugbɔnku kuu kɪ dɛ' Kristo ya tɔ́an yà tɛ Efɛs ya du nɪ nɪn i'tɔ́ yà tɛ Asi ya tɪnfɛnm nɪ nnɔ nɛ. U là tɛ lɪpɛkl nɪ nɛ kɪ kɛlɛ' kugbɔnku nnɔ (3:1; 4:1). Pɔl taan' u wɔkn' itɔ́an nnɔ miwɔknm mà kɛ nnɔ mijɛnjɛnm bo nɛ kɪ kɛlɛ' kugbɔnku kuu nɪ. U kɛlɛ' kù kɪ dɛ' Kristo yaab bà ɲa yé Sufmbɛ nnɔ nɛ. Kugbɔnku kuu ya mɛsɛnkpiɛkɛ si: Efɛs yaab ń bɛndɛ Uwien bonde' wɔ ń sɔn itùon yà nɛ. Ní yé tibont tà là buɔ, Yesu cèrɛ' binib bɛndɛ' tù nɛ. Uwien bonde' haali uyoyo ɲɔ wɔ ń taan nà kɛ tɛ kitink bo nɪn kutaaku bo nɛ kɪ taa kɪ ɲukn Yesu Kristo.

Kí cin liyul 1 kɪ tɪ baa 3, Pɔl tɔkɛ' bɛ kɪ yɛ: Yesu Kristo nɛ baa' kɪ kpo' udɔpɔnpɔn bo kɪ cèrɛ' bɛn nɪn Uwien taan' buñɔbu, kɪ gben' kɪnɛnk kà là tɛ bà yé Sufmbɛ nɪn bà ɲa yé Sufmbɛ nnɔ ya sɛsɛkɛ. Nɛn bo, borm ɲa jɪ tɛ bi'siik nɪ.

Kí cin iyul 4 kɪ tɪ baa 6, Pɔl tɔkɛh Kristo yaab kɪ tɛh bɛ ń li ɲmɔbɛ mitekjim nɪn uyɛnduɔn wà Uwien de' bɛ wù nnɔ, kɪ li fuobɛ mifuobfɛnm. Wà kɛlɛ' kugbɔnku kuu nnɔ tɔkɛh piiciɛb kɪ tɛh bɛ ń bɛ ń li yíe bi'puob tɛn Kristo yíe u'tɔ́an yaab ma bo, kɪ kpo' bi'biere bo nnɔ nɛ.

Ifuonde

1 Min Pɔl, n yé *Yesu Kristo ya tond nɛ Uwien ya yíem bo. N kieh kugbɔnku kuu ní de bà yé Uwien yaab kí ñɛ *Yesu Kristo bo, ki du u'bo ki te [Efes ya du ni] nnɔ nɛ.

2 Ti'Baa Uwien nin Yonbdaan *Yesu Kristo ní juoke nɛ, kí de nɛ uyɛnduɔn.

Uwien tien' tɛ mimɔnm mà Yesu Kristo bo

3 Tí pèke mɛn Uwien ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya Baa. Ti yé wɔn Kristo yaab ma nnɔ nɛ Uwien tien' tɛ u'mɔnm kɛ ya bol. Mimɔnm nnɔ yé paaki bó yaam nɛ, ki yé *Mifuoñaanm yaam.

4 Tɔ, u là cèrɛ' ti yé Kristo yaab nɛ ki gènde' tɛ ki laa' wa laan ñɛn' uɛndun ɲɔ tí li yé u'yaab, ki la li ɲmɔbe biil u'nun bó. U yíe tɛ nɛ,

5 ki juɔ' ki gènde' tɛ ki tien' tɛ u'bumu *Yesu Kristo bo. U yíe nɛ ki cèkre' u'yɛnm ki tien' nnɔ,

6 ɲɔ tí li pèkeh wɔ u ɲmɔbe ukpíeke wà nnɔ bo nin u tien' tɛ tinimònt tà kí ñɛ u'Bijɛ wà u yíe wɔ nnɔ bo.

7 Wɔn u'Bijɛ ya sèm bo nɛ u de' tɛ ki wiɛ', ki fèrɛ' tɛ ti'biere, ki wuɔn' tɛ u ɲmɔbe tinimònt tù yɛbe ki tí kpɛ ma bo.

8 U tien' tɛ tinimònt nnɔ ki gbien', ki de' tɛ miyɛfuom nin mibɛnm isɛn kɛ ni.

9 U cèrɛ' ti bɛnde' tibonbɔlkaar tà u'yíem bo, u là cèkre u'yɛnm wɔ ní tien tù Kristo bo nnɔ.

10 Ní lá kpaan' uyo la, u li tien tibonbɔlkaar tà nnɔ si: u li taan nà kɛ te kutaaku bo nin nà kɛ te kitink bo nnɔ Kristo ní li yé ní'kɛ ya bɛr.

11 Uwien cèrɛ' ti yé wɔn Kristo yaab ma nnɔ nɛ ki là juɔ' ki gènde' tɛ tí li yé u'yaab. Uwien teh tibont kɛ u jɛke' ma bo nin u yíe ma bo,

12 ηῶ tinbi bà kpiε' ki ηῆῃbe lidεndεnl Kristo bo nnᵔ tí li pèkeh wᵔn Uwien, u ηῆῃbe ukpíεke wà nnᵔ bo nε.

13 Wᵔn Kristo bo nε ni'mᵔ là cii' Uwien ya gber. Tù yé tigbεmᵔnt nε, ki yé tigbεmᵔnmᵔnt tà cère' ni ηῆere'. Ni teke' wᵔ ki jin', nε Uwien dieke' nε. *Mifuoñaanm mà u là pᵔon' ki ye u li de nε mè nnᵔ nε yé kudíεku nnᵔ.

14 *Mifuoñaanm nnᵔ bo, ti ben kein ki ye ti li lε Uwien bonde' lifaal là ki ble' u de' bà ki wie' bi yé yaab nnᵔ. Nen bo, cère men tí li pèkeh wᵔ u ηῆῃbe ukpíεke wà nnᵔ bo.

Pᵔl kàareh ki dienh Efes yaab

15 Nεn bo nε n cii' ni tùre' ki teke' Yonbdaan *Yesu ki jin', ki tùre' ki yíε Uwien ya nib kε ma nnᵔ,

16 nε n tuu ki faareh Uwien ni'bo, ki tien ni'bᵔ n'kaare ni,

17 ki miεh ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya Wien wà yé ti'Baa ki ηῆῃbe ukpíεke nnᵔ wᵔ n cère *Mifuoñaanm n de nε miyεnfuom kí wuᵔn nε wᵔ, ní tùre kí bεnde wᵔ.

18 N miεh wᵔ wᵔ n wende ni'nun bᵔ, ní bεnde lidεndεnl là bo u yih nε nnᵔ; kí bεnde u'faal là mᵔn ki ηῆῃbe lisel, u li taa lè kí de binib bà yé u'yaab nnᵔ;

19 kí bεnde kí ye u'tuᵔm yebe ka tí ηῆῃbe mᵔ kpe nin bà. U taah mè ki toreh tinbi bà teke' wᵔ ki jin' nnᵔ. U wuᵔn' mituᵔm bugben yebe ki kpe ma bo,

20 uyo wà u taa' mè ki mεkre' Kristo bitenkpiib ni, ki taa' wᵔ ki kàan' u'nᵔjie bᵔ paaki bᵔ nnᵔ nε.

21 Kristo te nen saan nε ki ηῆῃbe mituᵔm ki cen' nà kε te kutaaku bo ki ηῆῃbe mituᵔm kε ya bol nin

nà ke ηmabe ticient ke ya bol. U'yel cen' iyel yà ke te. Na yé fenfennò ya yel baba, li cen' uyo wà we ní nnò mɔ ye ne.

²² Uwien cère' Kristo ne te' tibont ke bo litaal, ki tien' wɔ tibont ke ya cien. Wɔn ne yé u'taanl ya yul,

²³ ne u'taanl yé u'gbenent. U te li'ni ki ti gben', ne Uwien mɔ te u'ni ki ti gben'.

2

Mifuobfenm nin Kristo

¹ Uyo uba ni là teh ibiere ne ki biih Uwien, ki te ten bitenkpiib u'nun bó;

² ki teh ten unendun yaab, ki boh wà yé isenpol ya cien ki te kutaaku nin kitink ya sesiēke nnò. Fenfennò u ya cien ne ηuuke unendun ya nib bà ηa tuo' Uwien ya nɔbu bó nnò; ki cèreh bi teh u yie nà.

³ Uyo uba ti'ke mɔ là te ten bi ya nib ne, ki pe minisaaltetem bo, ki teh ti'yenm yie nà. Ti'nisaaltetem nnò bo, ti là kpe Uwien ní dɛre ti'tub ten binitɔb ne.

⁴ Ama Uwien nín muɔh binib micεεkm nĩ ti kende', ki yie te ki gbien'. Nen bo,

⁵ tinbi bà là te ten bitenkpiib Uwien ya nun bó, ka boh wɔ nnò, u cère' ti liēbe' ki fuobe nin Kristo. U'juokm bo ne ni ηmɛre'.

⁶ Ti yé *Yesu Kristo yaab ma nnò ne Uwien taan' ki mεkre' tinbi nin wɔn, ki cère' ti kèle' wɔn Kristo saan paaki bó.

⁷ Uwien tien' te nnò u'juokm bo ne kí ñε *Yesu Kristo bo, ηɔ kí ñε dinnò kí li joh wɔ ní wuɔn kí ye u'nimɔnt yebe ka ti ηmabe tù kpe nin bà ne.

⁸ Ni teke' *Yesu ki jin' ma nnò, ne cère' ni ηmɛre' Uwien ya juokm bo. Na yé ni'tuɔm bo ne ni ηmɛre', Uwien ya paabu bo ne ni ηmɛre'.

9 Na yé ni'tùon bo nε ni ηmere'. Nen bo, uba la li jεbnh u'ba.

10 Kimε Uwien nε cère' ti ji yé ti yé bidεnb bà nɔ. Ti yé *Yesu Kristo yaab ma nnɔ nε Uwien tien' tε binifεnb ηɔ tí li sɔnh itùonmɔnmɔn yà u là juɔ' ki bonde' yè ki ble' tε nnɔ.

Yesu Kristo bo nε ti'kε taan' ki tien' unibaab

11 Nen bo, tiere mɛn kí ye bi maa' nε ma na yé Sufmbε. U yo uba *Sufmbε là yih nε bà ηa jie' pun nε, ki yih bi'ba bà jie' ipun. Unisaal nε jie' bi'pun nε upunjie ya dĩku te bi'bo.

12 Tiere mɛn kí ye uyo nnɔ, na là ben Kristo, ka là ηmɔbe sɛn ní li yé Israyel yaab, ka là te kujɔtieku kùa Uwien cuo' kù nin u'nib mibolm mà yebe, ki pùon' lipuonl ki de' bε nnɔ ni. Na là ηmɔbe dɛndɛnl, ka ben Wien ni'fuobm ni kitink kiε bo.

13 Ama ninbi bà là jende' Uwien nnɔ, fεnfennɔ ni yé *Yesu Kristo yaab ma nnɔ, Uwien cère' ni nek'n' wɔ kí ñε wɔn Kristo ya sɛm bo nε.

14 Kimε wɔn Kristo nε cère' ti ηmɔbe uñɔkpaan. U taan' *Sufmbε nin bà ηa yé *Sufmbε ki tien' linibol liba. U kpo' udɔpɔnpɔn bo, ki gben' kinεnk kà là te tɛn liguonl ki bore' bε nnɔ.

15 U cère' *Sufmbε ya yiko nin u'wɔb nin u'tentienm ηa ji ηmɔbe tuɔm. U taan' *Sufmbε nin bà ηa yé *Sufmbε ki tien' linibofɛnl bi tε nin wɔ. U tien' nnɔ nε ki cère' bi ηmɔbe uñɔkpaan.

16 U kpo' udɔpɔnpɔn bo nε ki taan' bà yé Sufmbε nin bà ηa yé Sufmbε ki tien' unibaab ki cère' ben nin Uwien taan' buñɔbu. U tien' nnɔ nε ki gben' kinεnk kà là bore' bε nnɔ.

17 Kristo baa' ki lá tɔke' ninbi bà là jende' Uwien nin bà là neke wɔ nnɔ uyɛnduɔn ya gber nε.

18 Kristo bo ne Mifuoñaanbaabm cèrè' ti'kε laa' usen tí nekn Baa Uwien.

19 Nen bo, ninbi bà ña yé *Sufmbε nnə, na ji yé cεnb bii binib bà ñen' niba bó ní, ama ni ji yé Uwien ya nib ya biba ne, ki yé u'den yaab mə.

20 Ni te ten kuduku kua bi meh kù ya bont ne. *Yesu ya tondb nin *Uwien ya ñəbonsəknb ne yé kuduku nnə ya tenpuul, ne *Yesu Kristo bugben yé litenl là co litenpuul nnə.

21 Wən bo ne kuduku nnə ya bont kε tə tu'tər bo ki kpïenh, ki tī tien' kuduku kua yé Yonbdaan yaaku.

22 Ni yé wən Kristo yaab ma nnə, ni'mə yé kuduku nnə ya bont ya tuba ne, ki taan' ki tien' libùol là Uwien te kí ñε *Mifuoñaanm bo.

3

Pəl təkε' bà ña yé Sufmbε tigbεmənəmənt

1 *Yesu Kristo ya tuonl bo ne min Pəl te lipεkl ni ninbi bà ña yé *Sufmbε nnə bo.

2 Ni cii' Uwien ya nimənt bo, u de' nni lituonl là rí sən kí de ne nnə bó.

3 U là cibre' n'nun bó ki cèrè' n bende' u'gbεbəlkaar ne kí kele' tù mikpïεkm kugbənku kuu ni waamu.

4 Ni kaan' tù la, ni li fre kí bende kí ye n ηməbe mibεnm tigbεbəlkaar nnə bo. Tù wəngεh Uwien lá li tien nà kí ñε Kristo bo ne.

5 Uwien ña là cèrè' uyo bo yaab bende' tigbεbəlkaar nnə, ama fεnfεnnə wuə Mifuoñaanm cèrè' u'yaab *Yesu ya tondb nin u'ñəbonsəknb bende' tù.

6 Tigbεbəlkaar nnə si: kí ñε u'gbεmənəmənt bo, bà ña yé *Sufmbε li taan nin *Sufmbε kí ji Uwien ya faal, kí taan kí tien unibaab, kí taan kí li te

Uwien là pùon' lipuonl là nnò ni, kimε bi'kε yé *Yesu Kristo yaab nε.

⁷Uwien ya nimònt nin u'paabu bo nε u cèrε' n yé u'tonsònl, ki tòkeh binib u'gbεmònmònt nnò.

⁸Min wà yé Uwien ya nib ya gbaarkε nnò, Uwien tien' nni tinimònt ki ye rí tòke bà ña yé *Sufmbε nnò kí ye Kristo yé lifaal là mòn ki tĩ kende' nε;

⁹kí wuòn binib kε bε rí tùòrε kí bende Uwien teh ma bo nibonn nà u là bobn' nε lididikl bo nnò. Wòn Uwien wà ñen' tibont kε nnò nε là bòle' nε u'ba saan haali uyo bo.

¹⁰U tien' nnò ñò kí ñε u'taanl bo, nà ñmòbe mituòm kε ya bol nin nà ñmòbe ticiεnt kε ya bol ki te paaki bó nnò rí bende Uwien ñmòbe miyεnfuom isen kε ni ma bo nε.

¹¹Nnò nε Uwien là bobn' wò rí tien nà haali uyo bo nnò, u ji tien' nen nε ti'Yonbdaan *Yesu Kristo bo.

¹²Ti teke' Kristo ki jin' ma ki yé u'yaab nnò bo nε ti ñmòbe usen tí nekñ Uwien nin midum.

¹³Nen bo nε n gbáanh nε, ni la cèrε ni'gbenent rí yòrε n jinh ijend yà ni'bo nnò bo. Ama cèrε mèn n'jend nnò rí li yé ni'bo ukpieke.

Kristo yie te

¹⁴Nen bo nε n gbaandeh Baa Uwien ya nun bó.

¹⁵Wòn nε yé kutaaku bo yaab nin kitink bo yaab kε ya Baa.

¹⁶N miεh wò u'kpieke yebe ki tĩ kende' ma nnò bo wò rí cèrε *u'Fuoñaanm rí de nε mituòm, ní li yé binib bà ya fèl co nε.

¹⁷N liebe' ki miεh wò, wò rí cèrε Kristo rí li te ni'fèl ni kí tĩ gben nε. Ni teke' wò ki jin' ma nnò bo, n miεh wò wò rí cèrε ní li faa miyíem ni, kí li se mòmòm, n

18 ηῶ ninbi nin u'nitəb κε ρ fre kί bende Kristo ya yiem yebe ka ηməbe bien isen κε ni ma bo;

19 kί bende kί ye u'yiem yebe ki tī gèbre' unisaal ya bεnm; kί li ηməbe Uwien ya tetem κε ki tī gben'.

20 Uwien νε li fre kί tien τε nè ρ li yebe kί cen ti maaleh nà nin ti mieh wə nà, kί ñε u'tuəm mà te ti'ni ki sənh itùon nnə bo.

21 Wən si ukpieke u'taanl yaab ni *Yesu Kristo bo yo κε yo haali nin uyo wà ηməbe gbenm. Ami.

4

Uwien cère' Kristo yaab κε taan' kί tien unibaab

1 Tə, min Pəl wà te lipεkl ni Yonbdaan bo nnə sureh νε; ρ cère ni'tetem ρ li selndeh Uwien wà yin' νε nnə;

2 kί li jiindeh ni'ba tingi isen κε ni, kί li ηme nin unil κε, kί li ηməbe liyεnguol, kί li yie təb, kί li ηməbe sukle təb bo.

3 *Mifuoñaanm taan' νε ki tien' unibaab ma nnə, ñikn mεn kί li τε kί ñε uñəkpaan bo.

4 Uwien cère' ti'ke taan' ki tien' tigbenent tuba νε. *Mifuoñaanm mə te miba νε. Ne Uwien yin' τε lidendεnl là bo nnə mə te liba νε.

5 Yonbdaan te uba νε. Mitekjim mə te miba νε. Uwien ya ñunsii mə te uba νε.

6 Uwien te uba νε, ki yé unil κε ya Baa. Wən νε cen' nà κε te, ki te unil κε ya fəl ni, ki taah unil κε u sənh u'tùon.

7 Ama ti'ni wà κε laa' bupaabu Kristo de' wə ki kpaan' ma bo νε.

8 Nεn bo νε ñi kele' *Uwien ya gbənkɔ ni ki ye:
«U doh paaki uyo wà nnə,
u tuke u cuo' bà tiyonbt nnə νε,

ki de' binib bupaabu.»

⁹ Tɔ, u don' paaki ya tingi si ba? Ni yé nè ní wuɔn kí ye u kpiɛ' kí jiire' dɛntingi nɛ.

¹⁰ Wà jiire' dɛntingi nnɔ, wɔn nɛ don' paaki mɔ ki gɛ̀bre' kutaaku ɲɔ wɔ ní li te ni'kɛ saan.

¹¹ Wɔn nɛ de' unil kɛ bupaabu. U cèrɛ' biba yé bitɔndb, bitɔb yé u'ɲɔbonsɔknb, bitɔb mɔ kpaan-deh tigbɛmɔnmɔnt, bitɔb yé bà likeh u'táan yaab*, bitɔb mɔ yé Uwien ya gber ya wɔnwɔknb.

¹² U de' bupaabu nnɔ ɲɔ wɔ ní bonde Uwien ya nib bɛ ní li sɔnh u'tuonl, kí cèrɛ u'taanl là yé u'gbɛnɛnt nnɔ ní kpére mitekjim ya sɛn ni nɛ.

¹³ Nnɔ nɛ ti'kɛ li ɲmɔɲmɔbe kí tĩ tien unibaab mitekjim ya sɛn ni, kí bɛnde wɔn Uwien ya Bijɛ mɔnmɔnm, kí li yé binib bà kpére' mitekjim ya sɛn ni, kí li te tɛn Kristo kí tĩ gben.

¹⁴ Nnɔ nɛ ta ji li te tɛn bumu. Ta ji li te tɛn buɲɛrbu bùa iɲungbegbel tureh bù ki joh ikɛle kɛ. Binib ya wɔknm mà tulndeh binib ɲa ji ɲmɔbe tɛ ki pekreh tɛn kutafaaku nɛ tuke tɛ. Nib ɲa ji li lɛrɛ kí tuln tɛ nin bi'tonnenku.

¹⁵ Ama tí li yíe tɔb, kí li tɔkeh tɔb tigbɛmɔnt. Nnɔ nɛ ti li kpére isɛn kɛ ni, kí li te tɛn Kristo. Wɔn nɛ yé u'taanl ya yul.

¹⁶ Wɔn nɛ taan' u'nib kɛ ki cèrɛ' bi tien' unibaab tɛn tigbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl tutuuke i'tɔ bo ki tùrɛ' ki co ma bo. Tigbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl kɛ sɔnh i'tùon mɔnmɔnm la, tigbɛnɛnt nnɔ kɛ kpienh nɛ. Kristo ya taanl yaab mɔ yaam te nnɔ nɛ. Bi yíe tɔb la, litaanl nnɔ kpienh mɔnmɔnm nɛ mitekjim ya sɛn ni.

* **4:11** Bi lɛbre' iɲɔbon yà ki ye *bitɔb yé bà likeh u'táan yaab* nnɔ; i kele' Grɛkmbɛ ya lenm ni ki ye biwɛnkpaab nɛ.

Mitetekpaam nin mitetefɛnm ya gber

17 Nɛn bo nɛ n ñiikeh ki tɔkeh nɛ tigber tuu nɔ Yonbdaan ya yel bo ki teh: Ni la ji ń li fuobe tɛn binib bà ɲa pɛ Wien bo. Bi'yɛnmaale kɛ pɛ bonfɛnm bo nɛ.

18 Bi'nun ɲa wien. Bi'yufaa nɛ cère' ba bɛn niba. Nɛn bo nɛ ba ń lɛ Uwien de' u'nib mifuobfɛnm mà nnɔ.

19 Ba ji bɛn nà mɔn, ka bɛn nà bre, nɛ ki taa' bi'ba ki de' lisɔnsɔndl, ki ɲaake ki teh tijɔknt ya bonn kɛ ya bol.

20 Ninbi wɔn, na yé ni benge' nɛn nɛ Kristo bo.

21 Ni là cii' Kristo ya gber nɛ, nɛ bi là wɔkn' nɛ tun nɛ kí ñɛ wɔn *Yesu Kristo ɲmɔbe tigbɛmɔnt tà nnɔ bo, bii ba?

22 Nɛn bo, dɔan mɛn ni'tetekpaam, mɔ yé min-isaaltetem mà là saah nɛ ki cèreh ni'nun fɔke tibont tà lɛreh binib nnɔ bo nɛ.

23 Cère mɛn Uwien ń lèbre ni'tetem nin ni'yɛnm,

24 ɲɔ ní li ɲmɔbe mitetefɛnm mà Uwien tien' mɛ u yé ma bo nnɔ. Tigbɛmɔnt nɛ cère' mitetem nnɔ mɔn, ki cuube.

25 Nɛn bo, dɔan mɛn kutonnɛnku. Wà kɛ ń li tɔkeh u'tɔ tigbɛmɔnt, kime ti taan' ki tien' tigbɛnɛnt tuba nɛ.

26 Ni'benku ni ben' la, ní cuo ni'ba ki la tien biere, ki la cère ni'benpiebe nnɔ ń lu uwien.

27 La de mɛn sɛnpol sɛn uba nin utɔ.

28 Wà suh la, wɔ ń dɔan bunasubu, kí li yé unimɔn, kí li sɔnh itùon nin inunmɔn, kí lɛ u yé nà u'nojɛ bo, ɲɔ kí pu bijiinb mɔ.

29 Ni la cère iñɔbonbil ń li ñɛh ni'ñuɔn ni. Ama ni ye ní li len la, ní cère nɛ ń li yé iñɔbon yà mɔn, kí fre kí tore binib ñi wíebe bɛ ma bo bɛ ń kpére

mitekjim ya sen ni, kí cère bà cenge ni'ból nnò rí le mimənm.

³⁰ La cère mən *Uwien ya Fuoñaanm ya yənm rí saa, kimε Uwien taa' mən nε ki dieke' nε, ki gu lidaali là u li dε nε kí wiε.

³¹ Ni la cère ni'benku ni rí li to təb bo, ki la ηuuh təb bo, ki la li ηməbe benpiebe, ki la kənh nin təb jεr, ki la sukreh təb, ki la cère biεrm miba nin mitəm rí ji rí li te ni'ni.

³² Li yé mən binimənb, kí li muəh təb micεεekm, kí li fèreh təb tən Uwien fère' nε Kristo bo ma bo.

5

¹ Ni yé Uwien ya bumu u yíe nε ma nnə, li te mən tən wəh.

² Li ηməbe mən miyíem ni'fuobm ni, tən Kristo yíe tε ma ki taa' u'ba ki tien' bupaabu nin kitətuərwənk nnə. Lituərl nnə te tən ləfina nε ki nu ki ηmε, ki sɔnge Uwien ya yənm.

³ Ni yé Uwien ya nib ma nnə, na ji kpε bε rí li tàakeh lisənsəndl nin tijəknt ya tūon kε ya bol nin ununfəke ya yel ni'ni mənən.

⁴ Na ji kpε ni li lienh nəbonbil nin jərlenm, ki la lienh tibont tà ηməbe tijəknt bo. Nà kpε ní li teh nε si: ní li faareh Uwien nε.

⁵ Tùore mən kí bende kí ye wà kε teh lisənsəndl nin wà kε sənh tijəknt ya tūon nin wà kε ηməbe ununfəke lifaaciənl ηa ηməbe gbiin Kristo nin Uwien ya bεl ni. Wà kε ηməbe ununfəke lifaaciənl bo la, lifaaciənl yé u'bo ibule nε.

⁶ La cère mən uba rí taa gbefenm uba kí lere nε. Uwien ya benku ni beh bi ya nib bo nε, kimε ba ciuh u'nəbu bó.

⁷ Ni la cère ninbi nin ni ya nibol rí li tε gber.

⁸ Uyo uba ni'mə̀ là te licinñunl ni nɛ. Fɛnfɛnnə̀, ni yé Yonbdaan yaab ma nnə̀, ni ji te kuwenwenku ni nɛ. Nɛn bo, li fuobe mɛn tɛn kuwenwenku ni yaab.

⁹ Kimɛ kuwenwenku cèreh ti teh tinimònt kɛ ya bol nɛ, ki teh nà cuube, ki pɛ tigbɛmònt ya sɛn bo.

¹⁰ Sekn mɛn kí bɛnde nà sɔnge Yonbdaan ya yɛnm.

¹¹ La taa mɛn ni'ba kí kuɔn binib bà te licinñunl ni ya tùonfɛnfɛnm ni. Ama li ñendeh mɛn bi'gber upaan bo.

¹² A ye á tɔke bi buɔh ki sɔnh itùon yà nnə̀ ya gber mɔnɔn la, nĩ ñmɔbe ifɛ nɛ.

¹³ Ama bi buɔh ki teh nà kɛ nnə̀ ñɛn' upaan bo la, na ji buɔ, nĩ ji te kuwenwenku ni nɛ.

¹⁴ Kimɛ nà kɛ ñɛn' upaan bo la, nĩ ji yé kuwenwenku ni yaann nɛ. Nɛn bo nɛ bi ye:

«Sin wà gɔh la, á finde,
fii kí ñɛ bitɛnkpiib ni,
Kristo li wende ɲɛ.»

¹⁵ Nɛn bo, li bɛn mɛn, ni li fuobe ma bo, ki la ji ní li te tɛn ijɔr, ama wuɔn mɛn kí ye ni ñmɔbe miyɛnfuom.

¹⁶ Uyo wà ni laa' libònl ní tien nà mɔn la, tien nè mɛn, kimɛ ti te idɛn yà nɔ bre nɛ.

¹⁷ Nɛn bo, ji la yé mɛn jɔr, ama bɛnde mɛn Yonbdaan yíe nà.

¹⁸ La ñuh mɛn daam ki yibeh, kimɛ tidɛyibr cèreh binib teh fɛnfɛnm nɛ. Ama cèrɛ mɛn *Mifuoñaanm ní li te ni'ni kí tĩ gben.

¹⁹ Li dondeh mɛn Yonbdaan, kí li gɛh iyuon kɛ ya bol ki ñengeh wɔ nin ni'fɛl kɛ, kí li saakreh tɔb ya gbɛnɛnt,

20 kí li faareh Baa Uwien uyo ke nibonn ke bo ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya yel bo.

Upii nin u'ce li fuobe ma bi'dencenl ni

21 Ni boh Kristo ma nnɔ, li blinh men ni'yul ni'tɔb ya nun bó.

22 Bipiibe, li blinh men ni'yul ni'cieb ya nun bó ten ni blinh ma ni'yul Yonbdaan ya nun bó nnɔ;

23 kime uje yé u'po ya cien ten Kristo yé u'taanl yaab ya cien ma ne. Kristo ya taanl yé u'gbenent ne, ne u yé u'taanl nnɔ ya Nmienl.

24 Nen bo, bipiib ní li blinh bi'yul bi'cieb ya nun bó isen ke ni ten Kristo ya taanl yaab blinh bi'yul u'nun bó ma bo.

25 Bijebe, wà ke ní li yíe u'po ten Kristo yíe u'taanl ma, ki teke' li'kuum ki kpo' nnɔ.

26 U tien' nnɔ nɔ lè ní li yé Uwien yaal ne, ne ki taa' miñunm nin u'gber ki lùore' li'nib.

27 U yíe be ní baa u'saan, kí li mɔn ki windeh, ki la ηmɔbe jɔknt, ki la ηmɔbe miin, ki la gbè niba saan, ama be ní li yé biñaanb, ki la ηmɔbe biil ne.

28 Nnɔ ne ní kpe uje ní li yíe u'po ten u yíe u'ba ma bo. Uje wà ke yíe u'po la, u yíe u'ba ne.

29 Kime nil ηa kpele ki senge' u'ba. U jinh ne, ki likeh u'ba mɔnmɔnm ten Kristo jindeh u'taanl yaab ma, ki likeh be mɔnmɔnm nnɔ.

30 Tinbi Kristo yaab yé u'gbenent ne.

31 Ní kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Nen ne cère' uje kuɔn' upii la, u li dāan u'naa nin u'baa, wɔn nin u'po ní taan, ne ben bile nnɔ ní taan kí tien unibaab.»

32 Nibonbɔlkaann nnɔ yé niboncienn ne. Min bo, ní likeh Kristo nin u'taanl ne.

³³ Ama tigber bugben likeh ni'mo ne. Uje ke ri li yie u'po ten u yie u'ba ma bo. Upii ke mo ri li boh u'ce.

6

Mubumu li fuobe ma bo lidencenl ni

¹ Mubumu, ni ye Yonbdaan yaamu ne, li boh men ni'naambe nin ni'baambe, kimε nɔ kpe ni li teh nen ne.

² «Li boh a'naa nin a'baa» ye liwɔbkipiekl la Uwien de' le ki pole' lipol ki kpɔbn' le ne.

³ A pe li'bo la, «A li te liwiel ni ne, ki li ηmɔbe limεfɔkl ηɛndun wuu ni.»

⁴ Bibaambe, la cere men ni'bumu ya yεnm ri li ñeh ni'ni. Ama ni li wubeh mu, ki li pekreh mu, ki li gbiereh mu Yonbdaan ye ma bo.

Iyonbe nin i'cenbaambe li te ma bo

⁵ Iyonbe, li boh men ni'cenbaambe ηɛndun wuu ni, ki li fenge be imɔnmɔn, ki li sɔnh bi'tuon nin ni'fel ke ten ni te ma bo nin Kristo.

⁶ Ni la li boh be bi'nun ni baba ten ni nuunh binib ne ri li pekeh ne, ama ni li teh ten ni ye Kristo ya yonbe ne, ki nuunh ni li teh Uwien ye na nin ni'fel ke.

⁷ Li sɔnh men ituon nin uyεnηmaa, ten ni sɔnh ki dienh Yonbdaan ne, na sɔnh ki dienh nib.

⁸ Ni li ben ki ye wa ke teh na mon, ye uyɔnb bii wa ye yonb la, mimɔnm nno bo ne Yonbdaan li suu wo.

⁹ Iyonbe ya cenbaambe, ni'mo ri li teh ni'yonbe monmon, ki daan liwɔbl, ki li ben ki ye ninbi nin ben ke te Cenbaa uba ne paaki bo. Won ηa ye uba ki cen' utɔ.

Uwien de' Kristo yaab tijeƙonwent ta

10 N li len nà kí fàre si: li nuunh mèn ni'tuòm Yonbdaan saan ηᵛ u'tòciènᵛ ní cèrè ní li faa.

11 Taa mèn Uwien dienh tijekònwènt tà kè nnᵛ ηᵛ kí li faa kí fre kí tuobe usenpol nin u'cekn ya sèn kè.

12 Na yé ti li tᵛ nin unisaal nè lituᵛl. Ama ti li tᵛ lituᵛl nin nà ηᵛmᵛbe ufaa kè ya bol nin nà ηᵛmᵛbe ticiènt kè ya bol nin nà ηᵛmᵛbe mituòm kè ya bol kí ηᵛuuke licinñunl ya ηᵛendun wuu nᵛ nin isenpol yà te paaki bó nnᵛ nè.

13 Nèn bo, taa mèn Uwien dienh tijekònwènt tà kè nnᵛ, ηᵛ uwenbiere ya daali ní fre kí tᵛ mᵛnᵛmᵛnᵛm kí ñè len, kí juore kí li se ki faa.

14 Nèn bo, bonde mèn kí sere, kí li pè tigbèᵛmᵛnt bo. Tù yé ni'bo liningbènl nè ki co ni'cièk ni, kí li pè imᵛn bo. I yé ni'bo tijekònwènt tà lèkndeh ni'fèl bo nè.

15 Taa mèn tigbèᵛmᵛnᵛmᵛnt ya tᵛkm kí tien tèn ni'tacaan, kí cèrè ni'gbèᵛnᵛnt ní li ñaanh tu'tᵛkm bo. Tun nè cèreh unil ya yènᵛm dᵛ.

16 Li taah mèn mitekjim ki teh tèn lipikl uyo kè. Ni li taa len nè kí fre kí kpiin usenpol ubierᵛ ya pien yà teknh umu nnᵛ,

17 kí cèrè ni'ηᵛmèrm ní li yé ni'bo tikur ya kènpinl, kí li ηᵛuuke *Mifuoñaanᵛm ya jusiek, ni'tingi si: Uwien ya gber.

18 Li kàareh mèn uyo kè, kí cèrè *Mifuoñaanᵛm ní li toreh nè ni'kaare nin ni'miebu ni isèn kè ni. Nèn bo, la gᵛh mèn, kí li tuu ki kàareh ki dienh Uwien ya nib kè.

19 Li kàareh wᵛ mèn ki dienh n'mᵛ, ηᵛ wᵛ ní cèrè ní lá yàare n'ñᵛbu la, ní bende n li len ma bo, kí de nni lifèl ní tᵛke binib tigbèᵛmᵛnᵛmᵛnt tuu ya bonbᵛlkaar

ki la bɔle tɔ.

²⁰ N tɔkeh tun nɛ ki te lipɛkl ni. Nɛn bo, nɪ li kàareh, Uwien nɪ de nni lifɛl, nɪ tɔke binib tigbɛmɔnmɔnt nnɔ ya bonbɔlkaar, n bi li tɔke bɛ tɔ ma bo ki la bɔle tɔ.

Ifuondfɔrkɛ

²¹ N yie ni'mɔ nɪ bɛnde n te ma bo nin n teh nà nɛ. Ti'ninjɛ Ticik wà n yie wɔ u sɔnh Yonbdaan ya tuonl mɔnmɔnm nnɔ li tɔke nɛ n'gbɛr kɛ.

²² N sɔnh wɔ ni'saan nà bo si: wɔ nɪ lá tɔke nɛ ti'gbɛr, kɪ saake ni'gbɛnɛnt nɛ.

²³ Baa Uwien nin Yonbdaan *Yesu Kristo nɪ de ninbi ti'yaab uyɛnduɔn, kɪ cɛre nɪ li yie tɔb, kɪ li nɪmɔbe mitekjim.

²⁴ Uwien nɪ juoke binib bà kɛ yie ti'Yonbdaan *Yesu Kristo miyiem mà nɪ nɪmɔbe biɛn nnɔ.

Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6